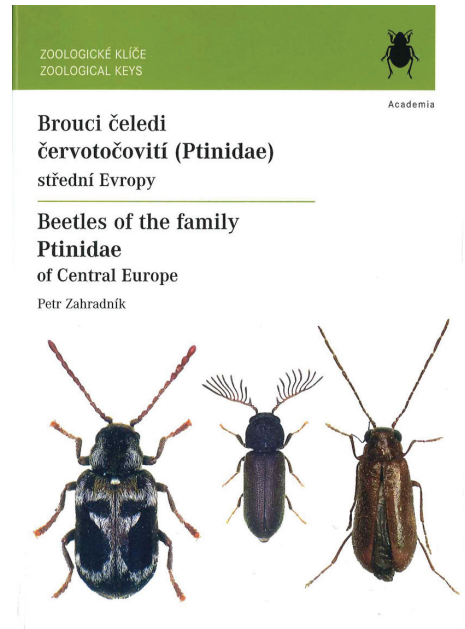

- Falk, S. 1991. A Review of the Scarce and Threatened bees, wasps and ants of Great Britain. – Research and Survey in Nature Conservation Series 35: 1-344.
- Gärdenfors, U. (ed.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010. – Artdatabanken, SLU, Uppsala:
- Hansen, L.O., Lonnve, O.J. & Odegaard, F. 2010. Hymenoptera. – In: Kalas, J.A., Viken, A., Henriksen, A. & Skjelseth, S. (Ed.). The 2010 Norwegian Red List for Species: 331-345.
- Jacobs, H.-J. 2007. Die Grabwespen Deutschlands. Bestimmungsschlüssel. – Tierwelt Deutschlands 79. Keltern, Verlag Goecke & Evers: 1-207.
- Lomholdt, O. 1975. The Sphecidae (Hymenoptera) of Fennoscandia and Denmark. – Fauna Entomologica Scandinavica 4.
- Paukkunen, J. 2010. Rödlistade steklar i Finland, – [http://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Arter/Hotade_arter/Rodlistade_arter_i_Finland_2010/Rodlistade_arter_i_Finland_2010\(8838\)](http://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Arter/Hotade_arter/Rodlistade_arter_i_Finland_2010/Rodlistade_arter_i_Finland_2010(8838)) Besökt 2014-02-03.
- Richards, O.W. 1948. *Mimesa unicolor* of British authors (Hym, Sphecidae) is an undescribed species. – The Annals and Magazine of Natural History (Series 11) 14: 871-876.
- Richards, O.W. 1980. Scolioidea, Vespoidea and Sphecoidea. Hymenoptera, Aculeata. – Handbooks for the Identification of British Insects, 6, Part 3 (b). London. Royal Entomological Society:
- Schmid-Egger, C. 2010. Rote Liste der Wespen Deutschlands. – Ampulex 1: 3-39.
- Schmid-Egger, C., Schmidt, K., Doczkal, D., Burger, F. Wolf, H. & van der Smissen, J. 1998. Rote Liste der Grab-, Weg-, Faltenwespen und "Dolchwespenartigen" (Hymenoptera: Sphecidae, Pompilidae, Vespidae, "Scolioidea") (Bearbeitungsstand: 1997). – In: Bundesamt für Naturschutz (Ed.). Rote Liste gefährdeter Tiere Deutschland: 138-146.
- Spooner, G.M. 1948. The british species of Psenine wasps (Hymenoptera, Sphecidae). – Transactions of the Royal Entomological Society of London Volume 99, Issue 3: 129-172

Bestänningsbok för trägnagare och tjuvbagg

Zahradnik, P. 2013. Beetles of the family Ptinidae of Central Europe. – Zoological Keys. Academia, Prag. ISBN 978-80-200-2247-9. 352 sidor text och kartor, varav hälften på tjeckiska och hälften på engelska + ca 70 sidor med figurer och färgbilder. Pris runt 300 kr.

Detta är en ny bestänningsbok för tjuvbagg och trägnagare, dvs de skalbaggar som enligt modern systematik inbegriper familjen Ptinidae. Trägnagarna betraktades förr som en egen familj, Anobiidae. I Sverige finns ca 65 arter av ptinider, vars larver lever på dött, mestadels mer eller mindre torrt organiskt material. Trägnagarna har fått namnet eftersom de flesta arters larver gnager i trä och ibland kan pulverisera vedbitar av rättbeskaffenhet. Några arters vedval gör att de ofta betraktas som skadedjur. Andra arters larver lever på svamp eller snustorr spillning. Tjuvbaggarna hittar ofta sin föda i

hornen av våra skafferier eller förråd, men en del arter gnager också i trä.

Boken är ett välkommet bidrag eftersom det inte finns någon modernare sammanställning över ptnider än Käfer Mitteleuropas (1969) eller Danmarks fauna (1950). Sedan de skrevs har - för att vara skalbaggar - förhållandevis många nya arter beskrivits. En del introducerade arter har kommit också. Men moderniteten inskränker sig tyvärr bara till systematiken och till att det finns färgbilder på alla arter. En omodernitet är att figurer och bilder sitter för sig i en speciel del, vilket medför ett opraktiskt bläddrande, något som enkelt undviks med lite layoutarbete. Färgbilderna (26 sidor) på baggarna är godkända i kvaliteten, även om man i nyare verk brukar ha lite större snits på dem. Detsamma gäller de svartvita illustrationerna av enskilda karaktärer. Men dessa saker är snarast randanmärkningar jämfört med alla de illustrationer som inte finns och som hade varit till stor hjälp för den som inte har referensmaterial.

Lite löjligt nog får jag denna bok i handen ungefär dagen innan publiceringen av en enkel nyckel till tickgnagarna *Dorcatoma* som jag själv skrivit i ET 4:2013. Jag börjar förstås genast jämföra - och gnälla. Jag hade nog förväntat mig lite mer... För det första tycker jag i flera fall för de stora arterna i undersläktet *Dorcatoma* att det finns betydligt enklare karaktärer att nyckla efter än de som används i denna bok. Sedan saknar man illustrationer av nycklingskaraktärer, såsom punkturer, fårör mm. Med den fantastiska utveckling av kameror och databehandling av bilder hade det varit ganska enkelt att få med sådant. Jag hoppas och tror att även de enkla (taffliga?) bilder som jag själv producerat i nyss nämnda artikel är till hjälp för bestämningen. Istället har man valt att illustrera alla *Dorcatoma*-arters antenner, vilket jämförelsevis känns onödigt. De är ändå svåra att artbestämma efter, och de används inte heller i nycklarna. Lite underligt nog har inte arten *Dorcatoma janssoni* tagits med i boken. Även om perspektivet är centraleuropa så

borde denna nybeskrivna (år 2002) art som hittats i Baltikum halkat med eftersom den ganska sannolikt finns söder därom. Då den dessutom av auktorerna påstås finnas i Polen så borde detta åtminstone nämnts i detta verk.

Det finns positiva saker också. En bra ny karaktär för att utskilja *D. minor* hittar jag - synd att jag inte hade koll på den i min artikel. Förmodligen gäller detta för åtskilliga av arterna, att man får nya karaktärer att stödja sina bestämningar på. Det är också den största anledningen för mig som redan har en del erfarenhet av gruppen att skaffa boken. Mycket bra är också att det finns bilder på hangenitalier för de flesta (om inte alla?) arter som nämns i boken. Jag har dock sett bilder av något bättre kvalitet för *Ptinus* och *Dorcatoma* i tidigare publikationer. Men här får man dem sammanställda.

Boken är ett rent bestämningsverk. Vill man ha uppgifter om hur djuren lever bör man söka andra källor, för här beskrivs biologin mycket grovt. Författaren är välkänd skalbaggstaxonom specialiserad på trägnagare, med flera tiotals publikationer om arter från hela "den gamla världen" (Europa, Asien, Afrika). Det taxonomiska intresset avspeglar sig tyvärr lite negativt genom att nycklarna är uppdelade på alla systematiska nivåer man kan tänka sig: Först nyckel till underfamilj, sedan en annan till tribus, ytterligare en till släkte, en till för undersläkte och (äntligen) en till art. Det är kännat onödigt när det inte rör sig om fler arter än i detta fall. Och trots den taxonomiska ådran så är ordningen på arterna inte är densamma i olika delar av boken - checklistan har en ordning, nycklarna en annan och utbredningskartorna en tredje. Samtidigt borgar expertisen för att det ändå är välgjort rent systematiskt. Så även om jag hade förväntat mig lite mer av boken, så tycker jag det verkar vara ett användbart tillskott för att bestämma tjuvbaggar och trägnagare. Speciellt i relation till det hyfsade priset.

Mats Jonsell